

De kracht van een tandenborstel

Assita Kanko

Europarlementslid – schrijft eens in de maand een column voor De Standaard

Toen ik 13 was, kreeg ik mijn eerste tandenborstel. Voor mij was dat een grote stap voorwaarts. Ik kan me uit dat jaar zelfs niets belangrijkers herinneren. Ik vertelde het toen aan een vriendin, en die was stomverbaasd over mijn enthousiasme. De tandenborstel deed me krachtig voelen, ik voelde dat dit een belangrijk moment was en dat mijn leven zou moderniseren. Is dat niet vreemd en belachelijk vergeleken met al de wonderlijke dingen die we ons kunnen voorstellen in het leven van een tiener? Misschien had mijn vriendin gelijk en was ik te enthousiast. De eerste keer dat ik mijn tandenborstel gebruikte, deed ik er een laagje zout op, bij gebrek aan tandpasta.

Terwijl ik dit schrijf, denk ik aan mijn dochter, die nu ook 13 is. Ze stelt me vragen over gelijkheid, feminisme en de plaats van de vrouw. Ze heeft zelfvertrouwen en passie. Ik hou haar niet tegen.

De tandenborstel was op zich niet het hoogtepunt van mijn kindertijd. Wat dat moment zo belangrijk maakte, is dat het de mythe van het onmogelijke verbrijzelde. Mijn geheime verlanglijstje groeide. Ik hunkerde naar het label 'mogelijk'. Kon ik maar mijn eigen geld verdienen, mijn eigen echtgenoot kiezen of ervoor kiezen om met niemand te trouwen, in het dagelijkse leven de controle hebben over mijn eigen lot en lachen of huilen als ik daar zin in had. Maar als meisje, leerde ik, waren die dingen 'onmogelijk'.

Verlaag je stem. Doe je benen toe als je gaat zitten. Wees standvastig, maar ook flexibel. Wees vrouwelijk, maar eigenlijk niet. Wees ambitieus, maar niet echt. Die woorden worden niet alleen kleine meisjes toegefluisterd, maar ook volwassen vrouwen. Ze zijn meestal door de gewoonte geïnternaliseerd. De kwestie van de kracht wordt dan een kwestie van geslacht.

Ik zou, zoals sommigen, tevreden kunnen zijn met wat ik heb en kunnen doen alsof alles in orde is, alsof een bepaald niveau van comfort ook gelijkheid betekent. 'Wees niet veeleisend' of 'overdrijf toch niet' is een andere manier om 'hou je mond' te zeggen. Maar velen van ons

zijn zo bang om als ondankbaar te worden beschouwd, dat wij onszelf het zwijgen opleggen en onze twijfels verbergen.

Ik denk aan hoe vaak we genegeerd worden in een vergadering. Het aantal keren dat zelfcensuur op de deur van mijn geweten heeft geklopt, omdat ook ik me soms gevangen voel en mijn ambitie beleef als een schande. Hoe zal de wereld eruitzien die wij voor onze dochters bouwen? Hoeveel schade berokkenen we door conformisme en zelfcensuur?

Ik geloof dat het niet alleen ons recht is om onze stem als vrouw te laten horen, maar vooral ook onze verantwoordelijkheid. Ik wil niet doen alsof het leven voor vrouwen in de politiek een paradijs is. We boeken vooruitgang, maar er moet nog veel gebeuren. Daarom was ik blij en opgelucht dat de Nederlandse politica Sigrid Kaag (D66) die misverstanden niet alleen met kalmte en waardigheid aan de kaak stelde, maar ook bleef focussen op haar eigen politieke boodschap. Of we het nu eens zijn met haar of niet, ze bracht frisheid in het debat (DS 19 maart).

Het politieke leiderschap moet veranderen, zodat niet alleen vrouwen volledig kunnen participeren, maar ook de democratie kan worden gered. Arrogantie en hanengevechten zijn zo vermoeiend. Wat nodig is, is praten over de inhoud en debatteren over concrete oplossingen. Dat leiderschap is mannelijk noch vrouwelijk, maar pragmatisch.

De ervaring van Kaag, die vanaf het begin van de Nederlandse verkiezingscampagne werd onderschat, is niet helemaal verrassend. Ze herinnert ons eraan dat de helling steiler is voor vrouwen. In het collectieve onbewuste dragen macht en moed een grijs pak en een das. Slechts in 22 landen zijn vrouwen staatshoofd of regeringsleider, en 119 landen hebben nog nooit een vrouwelijk staatshoofd gehad. In het huidige tempo zal gelijkheid tussen mannen en vrouwen op de hoogste machtsniveaus pas over 130 jaar worden bereikt.

Waarom zouden vrouwelijke politici mannelijke politici moeten imiteren om succesvol te zijn? Ik vind het belangrijk om mezelf te zijn. Ik heb het geluk gehad omringd te zijn door veel collega's – man en vrouw – die een positieve rol hebben gespeeld bij de vormgeving van mijn carrière, zowel in het bedrijfsleven als in de politiek. Maar er zijn zeker tijden geweest waarin ik me onderschat, verwaarloosd en ondermijnd voelde en op tafel moest kloppen.

In die context zijn bepaalde ervaringen herkenbaar. Het optreden van Kaag zal misschien een voetnoot in de geschiedenis zijn, of misschien iets groters. Maar het toont nog eens aan waarom ambitie geen vies woord mag zijn als een vrouw het in de mond neemt.

Ik vraag me af wat Kaags kiezers aantrok: was het haar politiek, of haar gematigde stijl, zelfvertrouwen en overtuigingskracht? Ze focust op de inhoud, iets wat iedereen wenst in een politieke wereld die gedomineerd wordt door extremen. We zagen allemaal een vrouw die hard vocht, in zichzelf geloofde en deed wat velen voor onmogelijk hielden. Ik zie een vrouw die haar critici en tegenstanders trotseerde zonder zichzelf uit het oog te verliezen. Als ik vandaag dertien jaar was, zou zij degene zijn die ik op tv wil zien.